GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 206. *Duminecă, 14 (26) Septemvre.* **1886.**

Brașovŭ, 13 Septemvre 1886.

Câtŭ de tristă a ajunsŭ a fi starea poporului nostru românescŭ sub sistemulŭ de guvernare actualŭ se póte deduce din faptulŭ, că acum și domeniulŭ justiției este datŭ pradă celorŭ mai pătimașe frământărĭ politice.

Suntŭ multe casurile de persecuțiune justițiară, ce amŭ trebuitŭ sĕ le înregistrămŭ, mai alesŭ de vr'unŭ anŭ de ḑile încóce, în organulŭ nostru. Dér casulŭ ce'lŭ aducemŭ acuma la cunoscința publicului le pune vêrfŭ la tóte,

Istoriculŭ maghiarŭ Franciscŭ Szilagy a scrisŭ la 1871 în opulŭ sĕu despre „epoca lui Horia în Transilvania“ pe pagina 234 următórele rêndurĭ:

„Istoriculŭ imparțialŭ trebue sĕ mărturiséscă, că Horia a purtatŭ în inima sa sórtea poporului sĕu apĕsatŭ și eliberarea lui...“

E o norocire pentru istoriculŭ Szilagyi, că în călĕtoriile sale de-a face cercetărĭ istorice n'a ajunsŭ și pe la Turda, căcĭ aicĭ de sigurŭ ar fi fostŭ citatŭ înaintea tribunalului regescŭ ungurescŭ și ar fi fostŭ acusatŭ pe basa §-lui 174 din codicele penalŭ, că a înălțatŭ pe Horia, care a fostŭ judecatŭ și condamnatŭ ca criminalŭ.

Ceea ce nu i s'a întêmplatŭ lui Szilagyi, i s'a întêmplatŭ însĕ zelosului vice-protopopŭ din Indolŭ, de lângă Turda, pentru că într'o corespondență publicată în fóia nóstră, în Februariu 1885, a ḑisŭ, că Horia și soții sĕi au fostŭ „martirĭ naționalĭ“ și a împărtășitŭ, că a îndemnatŭ pe credincioșii sĕi ca „mergêndŭ acasă sĕ se róge lui Dumneḑeu pentru sufletele acestorŭ martirĭ, căcĭ ei au pătimitŭ pentru noi toțĭ.“

Argumentele temeinice aduse înainte de v-protopopulŭ Vlassa în apĕrarea sa, n'au folositŭ nimicŭ. Dênsulŭ a fostŭ condamnatŭ la o lună arestŭ pentru neofensivele asertiunĭ de mai susŭ.

Sentința judecătoriei din Turda se va așterne Curții de apelŭ. Orĭ care ar fi însĕ judecata instanțelorŭ superióre faptulŭ, condamnărei preotului din Indolŭ este și remâne, după datele și informațiunile ce le avemŭ, unŭ viu testimoniu, că Românii în acestŭ statŭ suntŭ tractațĭ de faptŭ ca unii, carĭ nu mai au dreptŭ la scutulŭ legilorŭ, și suntŭ dațĭ pradă capricielorŭ și pasiunilorŭ naționale ale celorŭ dela putere.

Dér sĕ lăsămŭ sĕ vorbéscă pentru adĭ însușĭ condamnatulŭ vice-protopopŭ din Indolŭ, a căruia apĕrare i-o publicămŭ și în limba maghiară în care și-a susținut'o, pentru ca sĕ luămŭ foilorŭ maghiare putința de-a întortochia vorbele și sensulŭ declarărilorŭ sale:

Indolŭ, 21 Septemvre 1886.

In 18 Septemvre s. n. 9 óre ante-meridiane presentându-mĕ la pertractarea finală înaintea tribunalului regescŭ din Turda, ocupândŭ locŭ în spațiulŭ salei destinate pentru acusațĭ, în urma întrebărei propuse de președintele, că recunoscŭ de alŭ meu întru tóte articlulŭ publicatŭ în 1885 în „Gazeta Transilvaniei« Nr. 41 din 1885 și protocolulŭ de investigațiune? rĕspundêndŭ cu da, procurorulŭ ridicându-se, printr'o vorbire de totŭ aspră și înfocată, *nun plus ultra,* m'a acusatŭ, că am comisŭ delictŭ de agitațiune, și pe basa §§ 174 aplicândŭ întréga pedépsă cerŭ sĕ fiu condamnatŭ. Isprăvindŭ procurorulŭ (fiscalulŭ) cu ale dênsului, m'am rĕdicatŭ cu totŭ respectulŭ, ḑicêndŭ:

„D. Președinte! Ca Românŭ ar trebui sĕ mĕ apĕrŭ în limba mea maternă (ce președintele a fostŭ aplecatŭ a-mĭ concede), însĕ dupăce voescŭ sĕ fiă bine înțelesŭ totŭ cuvêntulŭ voiu proba a mĕ apĕra în limba maghiară«. Étă ce am ḑisŭ:

Tekintetes Királyi Törvényszék!

Hora és társai kiindulási pontja volt a szabadságra törekvö eszme, és az akkori jobágyság nyomorult sorsán könyebiteni, magasztos eszmejök és emberies czéljok valositására törvényszabta modon feltalálták Also-Féjér-megye-Föispányját, Kormány-Széket, Udvari-Kanczeláriát, és végül elfáradtan és leverten második Iozsef Királyt, mindenüt biztották és megigerték, hogy a jobágyság szánálomra mélto sorsán segiteni fognak.

Haza jövén ök uj vigasztalással a jó és kegyes királytol, a nép sietségel körületek gyült, várva a magos királyi választ, de a királyi válasz késvén, öket elakarták fogni, a népet szétoszlatni, e közben történtek dolgok melyek szánalomra méltok, és én ezen dolgokat a „Gázétában« 1885—41 szám alatt megjelent czikembe egy szoval sem dicsértettem, hanem egyszerüen neveztem *a nemzet vértanuinak,* azon okmián, mert véve a dolgott ugy a hogy volt, Hora és társai nem csak nem *gyilkoltak, nem gyujtottak, nem raboltak,* hanem sok esetbe sok kot meg mentettek, szoval és röviden ök az elnyomott és fellázodott nép tetteiért voltak elitélve, és halálok által könyebitették a rabszolgaságigáját melyelt hordotta a román nemzet; ezért neveztem én egy egyszerü kifejezés által *a nemzet vertanuinak*; és ezen egyszerü kifejezés sem jozan ész, gondolkodás, törvény szerint nem lehett izgatási vétség, peldául: ha azt mondom a szozsékböl a népnek, *az Isten fölény,* ez által magasztaltam, dicsöitettem az Istent? Én azt mondom hogy nem. Magasztalom, dicsöitem az Istent mikor szentirási adatokkal leirom részletesen az ö véghetetlen hatalmát és atyai joságát. És vajon emlitet czikembe melyért be voltam peresitve és jelenleg tartatik a végtárgyalás, dicsöitettem a T. Királyi ügyész álitása szerint Hora és társait? Bátran álitom azt hogy nem, mi kitünik az én szavaimbol hol elég világosan és határozattan mondom, *ki volt Hora, Kloska Krisán nem mondom nektek, mert meglehet bünül tudodnék* ezen szavaimbol minden kétségen kivül láthato az is, hogy én még a gyanusitásnak árnyékát elöre ki akartam kerülni, hogy dicsöteni akarnám Hora és társa idejében történt szomoru dolgokat. Továbbá vádol a T. K. ügyész, hogy mondottam a templomban a népnek hogy imádkozzanak ha haza mennek Hora és társai bünbocsánatáért. Igen is, nem politikai kitüntetési szempontból, hanem vallási meggyözödésböl, a catolica egyház tanán alapuló hitem szerint, mint lelkész felhivtam hiveimet, hogy ha haza mennek és jónak fogják látni imádkozzanak Hora és társaiért, kik ezelöt száz ével éltek, és mint románok a román nép-helyzetét megakarták javitani. Hitem, meggyözödésem, és belátásom szerént, ezen felhivásnak a templom volt a megfelelö hely. A holtakért: mivel a halál egyenlövé teszi az embereket, nem tekintve valásra, nemzetiségre a halál modjára, nem csak nem szabad imádkozni, de tartozo szent kötelességünk imádkozni, mert a catolica egyház telyes bünbocsánatot vagy elkárhozást nem mond a holták felet. Mondja Iézus Kristus: mondva van, *szeresd felebarátodat mint ten magadat:* én pediglen nagyob parancsolatot adok néktek, *szeresd elenségédet mint ten magadat.* Ha szeretnünk kell ellenségeinket, menyivel inkáb tartozó köteleségünk imádkozni azon elhalt férfiakért, kik mig éltek segiteni akarták egy nemzet sorsán.

A büntetö törvénykönyv 174 §-sa nem szolhat tényekre, hogy ha az a § us ugy magyaráztatik, hogy a világ kezdetétöl fogva megtörtént eseményekre alkalmazhato, akkor *nincs történelem, nincs kritika,* semmit biralat alá venni, dicsérni vagy kárhoztatni mit sem lehetne azon §-us, miatti félelemtöl. E §-us csak a jelen események tényeire vonatkozhatik, de nem a régib százodos dolgokra. *Iudith* levágta *Holofern* fejét, *Brutus* meg gyilkolta *Iulius Czézárt, Záh Felicián* a királynéra rohan fegyverrel, *Hunyadi László* emberei *Cillyént* leölik, *Dozsa György* tábort gyüjt hadakozni a török ellen, és forditja fegyverét a földes urak ellen, és mind ezen megtörtént dolgokat, vannak mind hazai mind külföldi történet irók, kik elis merésel irnak is dicsöitik.

Büszken és emelt fövel mondhatom azt, hogy minden tekintetbe jo hazafi és jo polgárja vagyok az álomnak, a szent irás mondása szerint, 25 év lefolyta alatt mind lelkész és gazda, *az Istennek megadtam mi az Isténé, a Királynak mi a Királyé.*—Kisdet koromtol fogva magyarok közt nöttem fell Kolozsvárt, szerény házamat meglátogatták a hivatali karnak minden *bránzséjéböl,* egészen 1868-ig a politikai magyar parti gyülésekben részt vettem, szóval szoros barátságban és szeretetben éltem és élek jelenlegis a magyarokkal. Nem volt és nincs semi okam izgatni, ki ellen izgassak, *állóm, törvény, magyar ellen?* Ez nem áll, határozattan és egész lelki nyugadalommal elutasitom töllem, nem izgattam, nem is fogok izgatni, hanem hogy nemzetemnek ohajtok, *jobb anyagi, szellemi, politikai állást,* az áll, és ennek eléreséért élv társaimmal a törvény és becsületesség kórlatai közt müködtem és müködni fogok.

Az is áll, hogy politikai elveim mindenbe egyezök a nagyérdemü, közszeretetre mélto Mocsáry Lajos országgyülesi követ politikai elveivel, melyek olyrendszeresen és szépen levannak irva ezen kisfolyo iratba, és remény lem hogy növekedven pártja, a nemzetiségi kérdés szerencsésen felfogoldatni, ha emlétett nagy férfi monclása szerént, vonást huzunk a fondorlatok számitásain.

Kimutatván eleg világosan azt, hogo nem követtem izgatasi vétséget, tely. tisztelettel kérem a T. K. Törvenyszéket méltoztoztassek engemet, ártatlannak kimondani.

In traducere românéscă:

Onorată judecătoriă regéscă!

Punctulŭ de plecare alŭ lui Horia și alŭ soțilorŭ sĕi a fostŭ idea de libertate, și pentru ușurarea sorții amărîte a iobăcimei de atuncĭ, precum și pentru realisarea înaltelorŭ lorŭ idei și a scopurilorŭ lorŭ umane s'a adresatŭ în modŭ legalŭ către fișpanulŭ comitatului Albei-inferióre, către guvernulŭ transilvanŭ, către cancelaria aulică și în fine osteniți și amărîțĭ se adresară și la impĕratulŭ Iosifŭ II, peste totŭ loculŭ primindŭ asigurarea și promisiunea, că vorŭ ușura sórtea demnă de compătimire a iobagilorŭ. Intorcêndu-se ei acasă de nou îmbărbătațĭ de bunulŭ și grațiosulŭ împĕratŭ, poporulŭ s'a strînsŭ cu grabă împrejurulŭ lorŭ, așteptândŭ înaltulŭ rĕspunsŭ împĕrătescŭ. Dér întârḑiândŭ rĕspunsulŭ împĕratului, au voitŭ sĕ-i prindă, sĕ împrăștiă poporulŭ. Intr'aceea s'au întêmplatŭ lucrurĭ de durerósă aducere aminte și eu aceste lucrurĭ cu nicĭ o vorbă nu le-am lăudatŭ în articululŭ meu apărutŭ în »Gazeta Transilvaniei« nr. 41 din 1885, ci simplu i-am numitŭ *martirii națiunei române,* din aceea causă, căcĭ luândŭ lucrurile așa cum au fostŭ, Horia cu tovarășii sĕi nu numai că n'au *omorîtŭ n'au aprinsŭ* și *n'au jăfuitŭ,* ci în multe casurĭ au mântuitŭ pa mulțĭ inșĭ, c'unŭ cuvêntŭ ei au fostŭ osêndițĭ pentru faptele poporului asupritŭ și rĕsculatŭ, și prin mórtea lorŭ au urmatŭ jugulŭ robiei pe care l'a purtatŭ națiunea română. De aceea i-am numitŭ eu cu o simplă espresiune *martirii națiunei,* și acéstă simplă espresiune nicĭ după mintea și judecata sănĕtósă, nicĭ după lege nu póte fi socotită dreptŭ delictŭ de agitare. De esemplu décă voiŭ spune din amvonŭ poporului, că Dumneḑeu e ființa primordială, înălțat'amŭ eu prin acésta pe Dumnedeu? Eu ḑicŭ că nu. Inalțŭ și laudŭ pe Dumneḑeu, când cu date din sânta scriptură descriu cu deamĕruntulŭ puterea lui nemârginită și și bunĕtatea lui părintéscă. Și óre în amintitulŭ meu articulŭ, pentru care am fostŭ pîrîtŭ și despre care decurge procesulŭ de față lăudat'am eu după afirmarea onoratului procurorŭ regescŭ pe Horia și pe tovarășii lui? Cutezŭ a afirma că nu, ceea ce reese din cuvintele mele, unde ḑicŭ destulŭ de clarŭ și de hotărîtŭ *cine a fostŭ Horia, Cloșca și Crișanŭ nu vi-o spunŭ, pentrucă mi-s'ar, puté lua în nume de rĕu.* Din aceste cuvinte ale mele se póte vedé neîndoiosŭ și aceea, că încă dinainte am voitŭ sĕ încungiurŭ și umbra bănuelei, că așĭ voi sé prémărescŭ tristele fapte întêmplate în timpulŭ lui Horia și a soțilorŭ sĕi.

Mai departe mĕ acusă onor. procurorŭ, că amŭ disŭ în biserică poporului că mergêndŭ acasă sĕ se róge pentru iertarea pĕcatelorŭ lui Horia și a soțilorŭ sĕi. Nu din punctŭ de vedere alŭ distincțiunei politice, ci din convingere religiósă, după credința mea basată pe învĕțăturile bisericei greco-catolice, am provocatŭ ca preotŭ pe credincioșii mei ca mergêndŭ acasă și aflândŭ cu cale sĕ se róge pentru Horia și soții lui, carĭ au trăitŭ cu o sută de anĭ înainte și ca Românĭ au voitŭ sĕ îmbunĕtățéscă starea poporului românŭ. După credința, convingerea și judecata mea biserica a fost loculŭ curespunḑĕtorŭ pentru acéstă provocare. Pentru cei morțĭ, dupăce mórtea egaliséză pe toțĭ ómenii, nu numai că nu e iertatŭ a ne inchina, dér este chiar sânta nóstră datoriă de a ne ruga pentru ei, pentrucă biserica nóstră nu esprimă asupra morțilorŭ nicĭ o deplină iertare de pĕcate, nicĭ o deplină anatemă. Ḍice Isusŭ Christosŭ: Ḍisŭ este *sĕ iubescĭ pe deaprópele tĕu ca pe tine insușĭ,* eu însĕ vĕ dau vouĕ mai mare poruncă *iubesce pe vrășmașulŭ tĕu ca pe tine însuțĭ.* Décă trebue sĕ iubimŭ pe vrășmașii noștri, cu câtŭ mai multŭ nu suntemŭ datorĭ a ne ruga pentru bărbații morțĭ, carĭ până ce au trăitŭ au voitŭ sĕ ajute la sórtea unei națiunĭ.

Paragrafulŭ 174 din codicele penalŭ nu se referă la fapte istorice. Décă așa s'ar interpreta aceste §-ŭ, ca ar fi aplicabilŭ la tóte evenimentele petrecute dela începutulŭ lumei, atuncĭ *n'ar mai fi istoriă, n'ar mai esista critică,* nu s'ar mai puté nimicŭ critica, lauda séu condamna de frica acelui paragrafŭ. Acestŭ paragrafŭ sĕ póte referi numai la faptele petrecute în presentŭ dér nu la lucrurile petrecute în veacurile trecute. Iudith a tăiatŭ capulŭ lui Oloferne, Brutus a străpunsŭ pe Iuliu Cesarŭ, Felician Zach a năvălitŭ asupra reginei cu arma,

ómenii lui Ladislau Hunyadi au omorîtŭ pe Cilyan, George Dozsa adună óste spre a se lupta cu Turcii, și întórce armele în potriva domnilorŭ feudalĭ, și cu privire la tóte aceste fapte petrecute se află scriitorĭ din patriă și din afară, carĭ scriu despre ele recunoscându-le și lăudându-le.

Cu mândriă și cu capulŭ redicatŭ o potŭ spune, că sunt în tóte privințele unŭ bunŭ patriotŭ și cetățénŭ alŭ statului și, după cum ḑice sfânta scriptură, în timpŭ de 25 de anĭ ca preotŭ și ca economŭ, »am datŭ lui Dumneḑeu ce este alŭ lui Dumneḑeu și Regelui ce este alŭ Regelui“. Din anii copilăriei am crescutŭ între Maghiarĭ la Clușiu, casa mea modestă au visitat'o tóte branșele de funcționarĭ; până la 1868 am luatŭ parte la adunările politice ale partidei maghiare, c'unŭ cuvêntŭ am trăitŭ în strînsă amiciție și simpatiă și trăiescŭ și acum cu Maghiarii. N'am avutŭ și nu am nicĭ o causă de a agita.

Contra cui sĕ agitezŭ? Contra statului, contra legei, séu contra Maghiarilorŭ? Nu, respingŭ dela mine acéstă însinuare cu tótă hotărîrea și cu deplină liniște sufletéscă.

N'am agitatŭ și nicĭ nu voiu agita. Dér, că dorescŭ națiunei mele o stare mai bună *morală, materială și politică*, acésta este adevĕratŭ, și spre ajungerea acestui scopŭ am stăruitŭ și voiu stărui împreună cu soții mei de principii între marginele legei și ale onestității. Și aceea e adevĕratŭ, că principiele mele politice conglăsuescŭ în tóte cu principiele politice ale multŭ meritatului și vrednicului de simpatia generală deputatulŭ dietalŭ Mocsary Lajos, carĭ așa de sistematicŭ și de frumosŭ suntŭ esprimate în broșura sa și eu sperezŭ, că crescândŭ partida sa, cestinnea naționalitățilorŭ se va resolva în modŭ fericitŭ, décă după cum ḑice amintitulŭ bărbatŭ de frunte vomŭ trage o dungă peste socotéla intrigelorŭ. — Arătândŭ destulŭ de lămuritŭ că n'am comisŭ delictŭ de agitațiune, rogŭ pe onor. tribunalŭ cu deplinŭ respectŭ sĕ pronunțe asuprămĭ sentința de nevinovăție“.

Procurorulŭ făcêndŭ replică la vorbirea mea care sĕ fiu pedepsitŭ cu întréga pedépsă după §. 174, din causă că suntŭ prea înfocatŭ apĕrătorŭ alŭ lui Horia. Am rĕspunsŭ érăși:

Én a magyar állomnak jo polgárja vagyog minden tekintetbe, izgatási hajlomom nincs, de mind románt, és különösen mind papot érdekel nemzetem multja, férfiainak eseményei, és igy érdekelt a Hora törtenete.

Pe românesce:

»Sunt cetățanŭ bunŭ alŭ statului ungarŭ în tóte privințele, n'am aplecare de-a agita, dér ca *Românŭ și mai vêrtosŭ ca preotŭ mĕ interesézá trecutulŭ națiunei mele și pățaniile bărbațilorŭ ei și astfelŭ m'a interesatŭ și istoria lui Horia*“.

Ne-avêndŭ nicĭ eu nicĭ procurorulŭ nimicŭ de-a mai ḑice, tribunalulŭ s'a retrasŭ în odaia laterală și după timpŭ de 15 minute intorcêndu-se, mĕ dechiară de *vinovatŭ și condamnatŭ* la 4 sĕptĕmânĭ arestŭ. Amŭ însinuatŭ recursŭ, atâtŭ eu câtŭ și procurorulŭ.

Petru Ales. Vlassa.
v.-protopopŭ.

SCIRILE ḐILEI.

Cu ocasiunea mergerei Esc. Sale Metropolitului *Miron Romanul* la Săcele *s'a întêmplatŭ* pe drumulŭ dintre Preșmerŭ și Săcele următorulŭ *incideutŭ*: când s'apropia convoiulŭ, trăsurĭ și călăreți, de Săcele, cincĭ gendarmĭ carĭ erau postațĭ la marginea drumului au întinsŭ puscile încărcate cu baionetele spre călăreți, provocându'i sĕ se 'oprâscă; prin oprirea neașteptată s'a produsŭ o mare zăpăcélă în convoiu, care mergea iute: cei dindĕrĕt erau p'aci sĕ dea jos pe cei ce mergéu înainte, așa că chiar dela trăsura Metropolitului s'a ruptŭ o aripă. Causa pentru care s'a opritŭ convoiulŭ metropolitanŭ în modulŭ acesta ne mai auḑitŭ a fostŭ, că în mijloculŭ călărețilorŭ se afla și unŭ fruntașŭ din Săcele cu o stéguță tricolorŭ *roșu-galbenŭ-vênĕt*. pe care'lŭ căutau gendarmii la denunțarea unui învĕțătorŭ dela școla de statŭ ungurésca din Săcele. — Tablou alŭ timpului!

—x—

Ministrulŭ *Trefort*, care s'a întorsŭ din călĕtoria, ce a întreprins'o în strĕinătate, cu unŭ vagonŭ de *ordonanțe*, a începutŭ sĕ le dea la lumină. Cea mai próspĕtă e următórea: 1) Numai cărțile séu mijlócele de învĕțămêntŭ edate séu încuviințate de statŭ se potŭ întrebuința în școlele de statŭ, comunale, ale societăților private, poporale și civile. 2) La obiecte, care — precum în classa a treia poporală geografia, se potŭ învĕța intuitivŭ, de cărți nu e nevoiă. 3) Instrucțiunea din caete autografate séu dictate este interḑisă. 4) Introducerea cărților séu mijlócelorŭ de învĕțămêntŭ neîncuviințate este oprită. 5) Cărți neîncuviințate, ce se'ntrebuințéză deja, se permitŭ până la încheiarea anului școlarŭ curentŭ. 6) Schimbarea cărțilorŭ de învĕțămêntŭ câtŭ se póte sĕ se evite; acésta se permite numai pentru viitorulŭ anŭ școlarŭ, pe basa cererei motivate a corpului învĕțătorescŭ. — Asta'i una la mână!

—x—

A doua *ordonanță* e: Cărțile de școlă »Kratky Zemepis so zvlastnyin ohl'adom na Kral'ovstvo uhorské“ (Szakolcza 1867) și „Dejepis uhorska v kratkom vijthan pre slovenské l'udové skoly“ (Szakolcza 1875) de Ludovic Rizner *se eschidŭ din tóte școlele slovace*, fiindcă înfățișéză starea factică a patriei nóstre cu intențiune în lumină „falsă“, numele ungurescĭ de localitățĭ le intortocheazá pe slovăcesce séu nemțesce, conținŭ învĕțăturĭ care „contraḑicŭ“ adevĕrului istoricŭ și, lăudândŭ în modŭ „esageratŭ“ pe contulŭ Ungurilorŭ naționalitatea slovacă, deșteptă ura de rasă. Mai departe se eschidŭ din tote bibliotecele junimei și poporale cărțile de M. Rosmarin „Slovensky vlastimil« (Szakolcza 1865), »O volbách« (Pesta 1872) și »Lalendár komny zesky« (Praga 1870.) — Adecă ce crede ministru-ordonanță că a făcutŭ cu acésta? Nimicŭ alta, decâtŭ că fiecare familiă va căuta sĕ aibă cărțile oprite în biblioteca casei sale și părinții vorŭ da copiilorŭ lorŭ cu atâtŭ mai națională educațiune. E lucru sciutŭ că tóte ordonanțele despotice ale ministrilorŭ ungurescĭ au efectulŭ contrarŭ.

—x—

In *Mureșŭ-Oșorheiu* și în *Reghinulŭ săsescŭ* va sosi, după cum se scrie cătră „Sieb. Deutsch. Tgblt.“, o comisiune ca sĕ esamineze edificiile mai marĭ potrivite pentru spitale militare. E vorba d'a se închiria cvartire, în care sĕ'ncapă, în casŭ de rĕsboiu, 6000 de bolnavĭ.

—x—

Conferințele ce le-a avutŭ în Pesta ministrulŭ românŭ *Sturza* cu miniștri ungurĭ *Tisza* și *Szechenyi* facŭ pe »Bud. Korr.« sĕ crédă, că în curêndŭ se vorŭ puté reîncepe între Austro-Ungaria și România tractările pentru încheiarea convenției comerciale.

—x—

De când s'a constatatŭ întêiulŭ casŭ de coleră în Pesta și până mai alaltăerĭ, numĕrulŭ bolnavilorŭ de coleră, după datele oficiale, a trecutŭ peste 100 și alŭ morțilorŭ peste 30. E mare *temere, că colera va lua marĭ întinderĭ*, deórece poporațiunea Pestei e grămăditá în mĕsură nepotrivită în locuințe. Organele autorității, visitândŭ locuințele, au găsitŭ în 2 case și în curțile lorŭ, lângă Cheiulŭ de susŭ alŭ Dunării 150—200 ómenĭ, zăcêndŭ pe pămêntulŭ golŭ sub cerŭ și sub alte obiecte. In pivnița Istoczy s'au găsitŭ durmindŭ pe pămêntŭ 40 de persóne de ambele sexe. In Strada Palatinului la Nr. 82 erau în 5 odăi 140 persóne, la Nr. 84 în 7 odăi 98 persóne; în Strada Arpadŭ Nr. 8 în 1 odaiă 14 persóne, în Cheiulŭ Rudolfŭ Nr. 12 în 3 odăi 45 persóne, în Strada Geza Nr. 8 cu totulŭ 349 persóne, în Strada Ipolyi Nr. 4 în 12 odăi 187 persóne, în Strada Morarilorŭ Nr. 38 în 1 odaiă 34 persóne, la Nr. 40 în 1 odaiă 21 persóne, în Strada Strimfarilorŭ Nr. 6 în o odaiă 24 persóne. Cumplită miseriă! S'a ivitŭ colera în Timișóra, Neoplanta, Bokut. Două casurĭ de coleră s'au ivitŭ și în casarmele din Pesta.

—x—

O *importantă sentință* a datŭ în ḑilele acestea *Tabla regéscă* din Pesta, și anume: Traducĕtorulŭ unui opŭ literarŭ cade sub același punctŭ de vedere alŭ dreptului, ca și autorulŭ opului originalŭ, deórece opurile traduse suntŭ scutite, ca și opurile originale, în contra înmulțirei și lățirei lorŭ de cătră alții.

—x—

Cetimŭ în »Românulŭ“: „D. *James Samuelson*, cunoscutulŭ scriitorŭ englesŭ, autorulŭ cărței *„Roumania, past and present“*, care în tóte cestiunile cele marĭ a luatŭ apĕrarea nóstră în străinătate, ne trimite o mică broșură intitulată *„Shall Russian Treachery win the Day?“* In acéstă scriere d. Samuelson arată primejdia care ne vine din partea Rusiei și spune că este încă timpŭ a scăpa, făcêndŭ o federațiune cu Bulgarii și décă se póte și cu Sêrbii.“

—x—

Colonelulŭ spaniolŭ *Carlos Espinosa de Monteroso* se află în *Bucurescĭ*. I s'a datŭ ca călĕusă căpitanulŭ Hiotŭ, cu care numitulŭ colonelŭ visitéză stabilimentele și institutele militare române din capitala României.

—x—

Contele *Festetics* jun., celŭ cu pricina dela redacțiunea foiei »Fremdenblatt“, adreséză acestui ḑiarŭ o scrisóre, în care ḑice că nu e adevĕratŭ, că d. *Regnier* i-a întorsŭ îndĕrĕtŭ lovitura și că a fostŭ datŭ pe ușe afară, ci că de bună voiă a părăsitŭ odaia d-lui *Regnier*. »Fremdenblatt« declară la acestea, că menține ceea ce a ḑisŭ și va dovedi cu marturĭ că se va pertracta afacerea la tribunalŭ. *„D-lŭ conte Paul Festetics* — ḑice »Frmdblt« — *a primitŭ îndĕrĕtŭ lovitura și cu atâta iuțélă a fostŭ datŭ pe ușe afară, încâtŭ panclica cea négră dela pălăriă 'și-a lăsat'o în anticameră“.*

—x—

„Srbski Narod“ dă scirea, că *sinodulŭ episcopescŭ sêrbescŭ*, care are sĕ alégă și pe episcopulŭ Verșețului, se va întruni în Carlovițŭ la 30 Septemvre. Eduard Cseh va asista la adunare ca comisarŭ regescŭ.

Pactulŭ austro-ungarŭ.

Unulŭ din cele mai principale proiecte ale pactului se póte considera ca zădărnicitŭ. Guvernulŭ ungurescŭ s'a mărginitŭ a lua la cunoscință rĕspunsulŭ guvernului austriacŭ la nota contelui Szechenyi și astfelŭ orice silință d'a se stabili tarifulŭ vamalŭ a încetatŭ deocamdată.

Caracteristicŭ pentru raporturile celorŭ două cabinete ale monarchiei — ḑice „N. Fr. Presse“ — este scirea din Pesta, că guvernulŭ ungurescŭ refusă a da

FOILETONU.

Poesii poporale,

Culese de Elena Rusu, din Băla de pe Câmpiă.

Astă véră, ce-a trecutŭ,
Nicĭ n'am torsŭ, nicĭ n'am cusutŭ,
Fĕr' la umbră am șeḑutŭ;
La umbră de perișorĭ
Cu ochii după ficiorĭ
Și-așteptamŭ la pețitori.

***

Frunḑă verde ca iérba
Rea bólă e dragostea,
Cine-apucă a-o 'nvĕța
Sĕ aibă capŭ de-a-o purta
Și minte de-a-o lăsa.
Eu încă o-am învĕțatŭ,
Dómne, câte-am mai răbdatŭ;
Pân' de ea m'am despărțitŭ
Fața mea sa'ngălbenitŭ,
Inima-mĭ s'a veșteḑitŭ.

***

Bade, bădișorulŭ meu,
Rĕu sĕ teme némulŭ tĕu,
Némulŭ tĕu și maică-ta
Că tu pe min' mi-i lua;
Dér tu spune-i maică-ta
Sĕ nu-șĭ mai bată gura;
Nu se mai tém'așa rĕu
Că-oiu peri pe capu tĕu,
Că de-ai sta bade-a mĕ cere
Ḑeu, în două-ar sta de-așĭ mere,
Că străinii te-ar vorbi
Și maica mea te-ar urĭ,
Pe mine ea nu m'ar da
După-unŭ omŭ ca dumniata

***

Frunḑă verde de trifoi,
Vină bădiță la noi;
— Aștéptă mândră că viu
Lunĭ séra câtŭ de târḑiu,
Num'atâta-oiu zăbovi
Pân'murgu mĭ-oiu potcovi:
Cu potcóve de aramă
La podurĭ sĕ nu dau vamă,
Cu potcóve de argintŭ
Sĕ nu-țĭ fiu ție urîtŭ.

***

Maică, urîtu mĕ cere,
Dér io după elŭ n'oiu mere,
Că elŭ este uriciosŭ,
Ḑice sĕ-lŭ sĕrutŭ frumosŭ,
Da sĕrute-lŭ pupăza
Că 'i mucedă gura.
De mi-i da după urîtŭ
Sĕ n'ai hodină 'n pămêntŭ,
Nice țernă pe mormêntŭ...
Cin' m'a da urîtului
Aibă casa vêntului
Și hodina cucului,
Că nicĭ vêntu n'are casă
Și nicĭ cucu țér'alésă.

***

Câtu-i satu de mereu
Nu-i drăguțŭ frumosŭ c'ameu:
Mândru, 'naltŭ și subțirelŭ
Par'că-i trasŭ pintr'unŭ inelŭ.
...Și io-sŭ frumósă ca elŭ;
Frumósă sunt negătată.
Mândră sunt chiar nespalată,
Roșie-sŭ ne ruminată
Și-sŭ albă ne soponită.
— De m'oiu pune, m'oiu găta
Elŭ de min' nu s'a lăsa...

***

Schinteuță mohorîtă,
Las' bade sĕ-țĭ fiu urîtă,
Bine că nu-sŭ celuită...
Las'bade sĕ nu-țĭ fiu dragă
Bine că mi-i mintea 'ntrégă.

***

In cea verde grădinuță
Cum suspină-a mea drăguță,
...Nu suspină că-i de vină
Ci suspină că-i străină.

***

Ce folosŭ c'am găzdușagŭ
Décă nu-i cine mi-i dragŭ,
Ce folosŭ că am avere,
Décă n'am omŭ pe plăcere;
Găzdușagu mi-se gată,
Dér urîtu nicĭ-odată,
Găzdușagu se sfîrșesce,
Dér urîtu totŭ trăesce.

***

Nu gândi bade că-mĭ placĭ,
Că numai pĕcate-țĭ facĭ;
Nu-țĭ stée capu la mine,
Că mie nu mi-i de tine.

***

Piană'n carŭ, piană'n căruță,
Badea-i cu altă drăguță;
Piană'n carŭ, piană'n hinteu,
Totŭ mai dragă i-am fostŭ eu...
După mine-i pare rĕu.

***

La hotarŭ, în iérba mare,
Lângă fagu din cărare
Zace-unŭ voinicŭ de lingóre
Cu mândruța la picióre.
D'alba fată lăcrĕméză
Și din gură-i cuvêntéză:
„Porumbelŭ, mândruțŭ ca tine,
Imparteți bóla cu mine,
Orĭ îmĭ spune ce sĕ facŭ,
Cum a'șĭ putea sĕ te scapŭ?
. . . .
Voinicu mâna-șĭ întinde,
Pe fată 'n brațo cuprinde,
Sufletulŭ și-lŭ récoresce
Și bóla-șĭ tămăduesce.

urmare învitărei ministrului Dunajevski, d'a trimite representanţĭ în conferinţa vamală şi comercială. Noi socotimŭ că e cu neputinţă sĕ ia d-lŭ Tisza unŭ asemenea punctŭ de vedere. Elŭ se póte sburli în contră, dér e obligatŭ prin convenţia comercială a trimite representanţĭ. Cabinetulŭ Tisza se va oferi a se face vinovatŭ de călcarea tractatului, conferinţa vamală se va întruni, dér cu acésta pré puţinŭ s'a câştigatŭ, décă comisarii ungurĭ apĕră contrabanda de petroleu totŭ cu atâtŭ zelŭ în conferinţă, ca în afară de ea."

„Pester Lloyd" constată într'unŭ articulŭ ruperea tractărilorŭ asupra tarifului vamalŭ şi dice:

Nu suntemŭ rĕu informaţĭ. décă afirmămŭ că guvernulŭ ungurescŭ se ţine strînsŭ de înţelegerea stabilă odată cu guvernulŭ austriacŭ şi orîce încercare d'a o schimba se va respinge necondiţionatŭ. Elŭ se va sili sĕ trécă în parlamentulŭ ungurescŭ neschimbate proiectele lui, şi décă nu isbutesce, va sci ce are sĕ facă mai departe. Acelaşĭ lucru însĕ îlŭ aşteptă şi dela guvernulŭ austriacŭ, şi orîce speranţă de modificare e o amăgire.«

Cum vedemŭ, încheiarea pactului întêmpină mari greutăţĭ; deoparte maioritatea parlamentului austriacŭ nu se învoiesce cu proiectulŭ stabilitŭ între cele două guverne şi a făcutŭ modificărĭ; de altă parte guvernulŭ ungurescŭ nu vré sĕ scie de aceste modificărĭ.

Certele de graniţă.

După cum se anunţă din Bucurescĭ către „Poli Corr.", în curênd se vorŭ deschide tractările acelei comisiunĭ mixte, care e destinată a pune în fine capĕtŭ deselorŭ controverse asupra *încălcărilorŭ graniţelorŭ între Ardealŭ şi România.*

Guvernulŭ românŭ va trimite în acestŭ scopŭ la Viena doi militarĭ, carĭ fuseseră şi în comisiunea mixtă ce acum doi anĭ fúsese însărcinată a stabili graniţele din vorbă la faţa locului. Acéstă comisiune lăsase deschise 36 de puncte controversate, a cărorŭ regulare are sĕ urmeze acum. Ca una din causele principale ale frecărilorŭ de până acum se desemnéză unele ne'nţelegerĭ ce resultă din împrejurarea, că graniţele statului în numĕróse casurĭ nu se acoperŭ cu graniţele posesiune private.

Considerândŭ că ambele părţĭ dorescŭ sincerŭ sĕ pună capĕtŭ certelorŭ de graniţă ce se repetă — adaugă corespondentulŭ — nu e îndoială că lucrările respectivei comisiunĭ se vorŭ încheia încurêndŭ şi favorabilŭ. Guvernulŭ românŭ se ocupă în timpulŭ de faţă cu prelucrarea instrucţiunilorŭ pentru delegaţii sĕi.

In contra colerei.

Sĕ scie că apa de beutŭ e vehicululŭ purtătorŭ de germenĭ, carĭ producŭ colera; pentru a se feri de infecţiunea resultată prin apa de beutŭ, écă procedeulŭ celŭ mai simplu, capabilŭ a distruge orîce fiinţă vieţuitóre séu rĕufăcĕtóre:

1) Sĕ se ia sticle subţirĭ, ca buteliile în carĭ se vinde apă de Borsecŭ (borviz), sĕ spală cu apă fértă rĕcită, le lasă a se scurge, se astupă cu dopŭ formatŭ de vată curată şi apoi se supune la temperatura unui cuptorŭ, buteliile purtate într'unŭ panerŭ de telŭ ordinarŭ, cu patru picióre, unde se ţine o óră şi chiar mai multŭ, la căldura unui focŭ viu întreţinutŭ. Mijloculŭ celŭ mai sigurŭ de a cunóşte că buteliile suntŭ completŭ curate, se dovedeşte prin colórea galbenă bună, ca cója de nucŭ, ce ia vata sub influinţa căldurei din cuptorŭ.

2) Se fierbe apa de gârlă séu de puţurĭ; cea de cismele se póte întrebuinţa şi nefiartă, bine înţelesŭ însĕ că se póte face usŭ în asemenea condiţiunĭ numai de apa cismelelorŭ ce se găsescŭ afară din oraşŭ. —Durata ferberei va fi de o jumĕtate oră la colcotélă. — Se lasă sĕ se rĕcoréscă vasulŭ în care s'a făcutŭ ferberea, fiind acoperitŭ cu hârtia cea mai curată, avêndŭ grijă ca sĕ nu atingă de suprafaţa liquidului.

3) Pentru a face transversarea în buteliile sterilisate, sĕ se servéscă de pâlnie de sticlă şi de o cană de sticlă séu porcelanŭ, dupăce au fostŭ uscate la cuptorŭ în modulŭ notatŭ la butelii. Pâlnia se va ţiné în josŭ cu partea cea mai largă şi cana acoperită cu hârtiă. Buteliile sĕ nu se umple completŭ; e bine sĕ se lase góle ca la a decea parte pentru a satisface condiţiunilorŭ următóre.

4) Buteliile astupate cu dopurile lorŭ de vată se vorŭ conserva la rĕceală, cu condiţiune de a fi supuse la temperatura unui cuptorŭ, cu temperatură de 120, ţinute 16—20 minute, operaţiune ce trebue făcută două dile consecutive şi la aceeaşĭ oră, când se vorŭ întrebuinţa fără temere.

Sĕ nu se témă cineva ca sĕ bea apă ne aerată: dopulŭ de vată permite strecurarea aerului curatŭ în interiorulŭ vaselorŭ.

Dr. Argeşianu.

Dare de sémă publică.

(Urmare.)

De-adreptulŭ la comitetŭ au incursŭ dela p. t. d-nĭ Alexandru Duca, agentŭ, 50 cr; Iosifŭ Horvatŭ din Mărgita 1 fl; Fisch. Bernat din Hotoanu 2 fl; Irma Sonea preotósă, în Zalnocŭ, o tasă pentru albumŭ: d-şiórele Bandiciu Piscolŭ, o perină de canapea; d-şóra Teresia Christe, din T. Sarvadŭ, unŭ sterg. de pene. — Din T. Santău: D-şóra Ana Călugăru o ţênĕtóre de orologiu şi o tasă pentru pocalŭ de florĭ; Maria Bocsó, ţênĕtorŭ de pipe, şi d-na Nina Coroianŭ, protopopésă, o cutiă de ţênutŭ zacharŭ; d-şóra Veturia Lazarŭ din Sanislău, unŭ velŭ de pândă brodată, d-şóra Stefania Popŭ din Bonişiorĭ 3 servete la cafea şi o tasă pentru bilete, d-ra Maria Lobonţiu din Silvaşiu 2 corfe pentru bilete. — Dela Vasadŭ: Maria şi Ana Papp câte o căciulă de casă; Samuilŭ Sabó cantorŭ şi învĕţ., o icónă sântă pusă în cadre lucrată pe pândă în oleu de d-sa; afară de acésta nĭ-a lucratŭ ordulŭ jocurilorŭ pentru balŭ, care a fostŭ încadratŭ frumosŭ şi luminatŭ transparentŭ. — Dela Teremŭ: Iulia Vancu n. Molnarŭ, preotésă vĕd. o perină de canapea şi unŭ săculeţŭ de ţinutŭ tutunŭ; d-ra Lucreţia Szilagyi 2 ciorapĭ. — Din Supurulŭ de josŭ; Ana Szabó n. Corhanŭ, protopopésă, o maşină de cafea; Samuilŭ Szabó, protopopŭ, unŭ ţinĕtorŭ de zaharŭ, d-ra Cornelia Szabo, o tecă de ţinutŭ obiecte pentru toaletă: Iuliana Filepŭ, notereşiţă, unŭ stergarŭ. — Dela Supurulŭ de susŭ: Maria Cosma n. Dragoşiu unŭ blidŭ de ţinutŭ póme; Emilia Oşianu n. Gaalu, preotésă, unŭ pocalŭ de ţinutŭ florĭ; d-şórele Emilia Alexuţianu o tasă pentru bilete şi unŭ ţinĕtorŭ de orologiu; Aurelia Cosma o ţinĕtóre de perie duplă; Lucreţia Cosma funduri de perinĭ. — Dela Tăşnadŭ: Ana Filepŭ n. Poruţiu unŭ blidŭ cu 6 talere de sticlă pentru dulceţurĭ şi o corfiţă de mână; dşóra Rosalia Viseu, o ţinĕtóre de orologiu; d-şóra Elena Branŭ din Unimatŭ o perinuţă şi o ţinĕtóre de orologiu. — Dela Bocşa română; d-şórele Vetulia Pocală o tasă pentru bilete; Lucreţia Andreiu, o cătrinţă; d-şóra Ecateria Aciu din Verşiolţiu o cătrinţă şi unŭ coperitorŭ de lampă; Demetriu Cupşia, preotŭ în Giorocuta, unŭ ţinĕtorŭ de chibrite; d-ra Susana Bădescu, din Hidigŭ o perinuţă de păpuşe; Iustina Ostatea, preutésă în Recea, o cépsă şi unŭ peptarŭ pentru copii, Francisca Meseşianu, preutésă în Chiesdiu, 2 stergare.

(Va urma.)

DIVERSE.

Amorulŭ barónei cu visitiulŭ. — Istoria e curiósă. Ea dă la lumină moravurile acelei societăţĭ, ce se numesce *alésă.* Acum câteva dile, unŭ sgomotŭ isbucnì într'unulŭ din nobilele locuinţe ce se învecinescŭ cu arculŭ de triumfŭ de l'Etoile în Parisŭ. Mulţimea sĕ grămădì. D'odată unŭ tênĕrŭ, avêndŭ ţinuta completă a unui ţinţirlomŭ, cu capulŭ golŭ şi cu figura spăimântată, striga câtŭ putea ca sĕ-i vină unŭ gardistŭ într'ajutorŭ. Nisce agenţĭ carĭ sĕ găséu acolo din întêmplare eşiră înainte. — „Domnilorŭ, le dise acelŭ tênĕrŭ, sunt secretarulŭ d-lui baronŭ d'O.... care locuesce în casa acésta. Servitorii şi eu ne luptămŭ c'unŭ visitiu de omnibus, care voiesce cu orîce preţŭ sĕ áibă o intrevedere particulară cu d-na baronă, de care acestŭ nefericitŭ este amoresatŭ ca unŭ nebunŭ. Binevoiţĭ de ne scăpaţi de dênsulŭ,« Agenţii se duseră a da ajutorulŭ lorŭ. Dér visitiulŭ le spuse următórele: — »Trecêndŭ în tóte dilele cu omnibusulŭ p'aci, băgaiu de sémă într'o di, că dela feréstra de josŭ, o femeiă bine îmbrăcată, între 35—40 anĭ, îmĭ totŭ arunca privirĭ provocătóre. Eu nu-i dedeamŭ atenţiă, când într'o di vĕdui pe d-na oprindŭ omnibusulŭ, suindu-se pe imperială şi aşedêndu-se la spatele mele. După aceea începŭ sĕ-mĭ vorbéscă, spuindu-mĭ că meseria-mĭ era grea şi că se intereséză de mine, cerêndu-mĭ în cele din urmă adresa. In urma acestora începŭ sĕ-mĭ trimită câte-va sticle de vinŭ şi alte lucrurĭ prin slujnica ei, dându-mĭ întêlnirĭ, la care eu nu mĕ duceamŭ, căcĭ sunt însuratŭ şi tată de familiă. In sfirşitŭ într'o nópte după ce-mĭ dusese-mĭ caii la depositŭ, baróna care mĕ urmărise, s'aruncà de gâtulŭ meu şi mĕ atrase pe fortificaţii, deşerte în timpulŭ acela....» Credinţa orĭcărui bărbatŭ, fiă elŭ chiar visitiu de omnibus, are marginĭ; aceea a frumosului Petre nu putù sĕ mai resiste la acelŭ atentatŭ nocturnŭ. Baróna d'O.... devenì amanta sa, şi relaţiile lorŭ ţinură timpŭ de unŭ anŭ. Insĕ încetulŭ cu încetulŭ barona deveni gelósă de nevasta visitiului şi-i făcù scene de gelosiă. Petre atuncĭ rupse dragostea. Baróna furiósă începù sĕ scrie nevestei lui scrisorĭ anonime, ameninţând'o cu mórtea. Şi pentru ca elŭ sĕ pună unŭ capĕtŭ secăturilorŭ acelora, venise la dênsa, voidŭ s'aibă o esplicare definitivă Aventura este fórte caracteristică, ca semnŭ alŭ timpului, şi se dice că nu îi se va da cursŭ în faţa justiţiei. (L'Evenement).

Trei precepte ale sărutărei. — Th. Nöthig într'o plăcută vorbăriă a fóiei »Humoristisches Deutschland» comunică trei precepte ale sărutărei. Autorulŭ, fără îndoială fórte espertŭ, scrie: »Frumósele nóstre cetitóre vorŭ fi atâtŭ de marinimóse sĕ ne ierte, décă flecărimŭ din scólă şi sexului bărbătescŭ aşa numitŭ tare, dér cu tóte astea fórte slabŭ şi nedibaciu, îi comunicămŭ trei scurte precepte ale sărutării, ce ni s'au şoptitŭ odinióră într'o di de Junie cu parfumŭ de rose, de nisce buze dulcĭ şi plăcute la sărutatŭ. Étă-le: Antêiu: »Nu apăsa buzele nicĭ pré tare nicĭ pré slabŭ!« După apĕsarea sărutului — spune unŭ circumnavigatorŭ alŭ lumei — se cunoscŭ în America în modulŭ celŭ mai hotărîtŭ simţĕmintele damei ce sărută. Decă Miss iubesce p'unŭ bărbatŭ, atuncĭ ea îlŭ sărută cu ochii plecaţĭ în josŭ, dér atâtŭ de intimŭ şi cu atâta focŭ, încâtŭ lui îi se pare că e lovitŭ de trăsnetŭ. Décă adoratorulŭ ei îi place, atuncĭ ea îlŭ sărută cu órecare împotrivire, dér linŭ şi ferbinte; décă însĕ respectivulŭ îi este indiferentŭ, atuncĭ ea îlŭ sărută aşa, că abia se simte şi îlŭ adiă cu o suflare atâtŭ de rece, încâtŭ acela îngheţatŭ trebue sĕ-şĭ frece nasulŭ. Alŭ doilea: »Ascute buzele şi nu ţocăi!« Unŭ tonŭ în sărutare este o sărutare contra tonului. Sărutarea trebue sĕ fiă tăcută şi cu tóte astea sĕ vorbéscă. Nu e iertatŭ sĕ fiă uscată, dér şi mai puţinŭ udă. Póte dura multŭ sărutarea, dér sĕ nu plictiséscă. — Alŭ treilea: „Fi cu totŭ sufletulŭ la sărutare!" adecă sĕ nu vorbescĭ după sărutare. Tăcerea mută esprimă în modulŭ celŭ mai elocentŭ înalta valóre, ce o pune omulŭ pe plăcerea sărutărei.

De gustă junele-o plăcere,
Recunóscă-o'n tăcere.

Mai bine sĕ privescĭ obiectulŭ iubitŭ încă puţintelŭ timpŭ în seducĕtorii şi frumoşii sĕi ochĭ séu, décă e întunerecŭ, atuncĭ strânge-i intimŭ mólea-ı, durdulia-i şi calda-i mânuşóra. De cumva ne întrébă cineva, când e ora potrivită d'a săruta, o spunemŭ sincerŭ şi cu părere de rĕu, că nu putemŭ da despre acésta nicĭ o lămurire, nicĭ unŭ rĕspunsŭ hotărîtŭ. Nicĭ unŭ clopotŭ şi nicĭ unŭ orologiu nu arată astfelŭ de momente.

Sêrmanului, care nu póte judeca acestŭ timpŭ potrivitŭ, nu-i putemŭ ajuta, nicĭ da sfatŭ. Unŭ rîsŭ din inimă numai rĕsună la urechia mea şi o drăgălaşe şi plină de compătimire voce cântă:

Când inima înboldŭ îţĭ dă şi arde'n nerăbdare,
Atuncĭ e timpulŭ potrivitŭ sĕ dai o sărutare
Pe buzele ce dragĭ îţĭ suntŭ şi ardŭ când le atingĭ.
Iubesce şi sărută decĭ cu inima voiósă
Câtŭ timpŭ viéţa nu ţi-e grea şi nu ţi-este norósă,
Căcĭ orele se ducŭ fugindŭ şi nu le mai ajungĭ.

O visită neaşteptată. — Servitórea domnului Guignard, rue Mazagran, la Parisŭ, primì visita unei dómne în etate de vr'o patrudecĭ de anĭ, îmbrăcată în costumŭ de călĕtoriă şi c'unŭ micŭ sacŭ în mână, care'i dise: „Sosescŭ dela băile de mare, unde am petrecutŭ fórte bine cu stăpâna d-tale şi cu cei doi copilaşĭ, Petru şi George. Toţĭ suntŭ fórte bine şi'ţĭ trămitŭ multă sănĕtate. Dómna Guignard m'a autorisatŭ sĕ dejunezŭ aci, căcĭ servitorii mei lipsescŭ d'acasă şi nu vinŭ decâtŭ deseră«. Servitórea fără sĕ se témă de nimicŭ, servì dejunulŭ în timpulŭ căruĭ neaşteptata visitătóre făcù tot felulŭ de laude familiei Guignard. După ce luà caféua, trămise pe servitórea sĕ'ĭ aducă o trăsură şi dise plecândŭ: ‚La revedere!' După o oră, servitórea constată că noua prietină a stăpânei sale spărsese unŭ micŭ scrinŭ din salonŭ, precum şi unŭ cufĕrŭ în care sĕ aflau 20,000 lei în valorĭ şi bijuterii. Ea însciinţă îndată pe unŭ comisarŭ de poliţiă, care aflà că hóţa se dusese la Nogentŭ, unde d. Guignard avea o proprietate, şi că acolo se informase de totŭ ş'apoi venise la Parisŭ pentru a trece pe lângă servitóre ca o prietină a stăpânei sale. Cu tóte cercetările poliţiei, nu s'a pututŭ da încă de urmele ei.

Bibliografiă.

Mica Revistă, apare în Bacău, în fiăcare lună odată. — Nr. 2 de pe luna lui Augustŭ are următorulŭ sumarŭ: Formele şi transformaţiunile concurenţei (urmare), trad. de M. Climescu. — Doctoriă pentru sóre, comediă în unŭ actŭ, de Costache Radu.— Despre sistemulŭ asigurărilorŭ asupra vieţii. — Leulŭ şi Măgarulŭ (fabulă), de N. Cismărescu. — Către cetitorĭ. — Diverse.

Cărţile Săteanului Românŭ, scriere pentru poporŭ, apare în Blaşiu, în fascicule lunare de câte o cólă şi costă: pe anŭ 1 fl. 20 cr. séu 4 lei pe anŭ. Redactorŭ: *Ioanŭ Popŭ Reteganulŭ.* — Cartea 9 din 1 Septemvre conţine: Vasile Alecsandri, biografia şi activitatea lui, de I. P. Reteganulŭ. — Grui Sângerŭ (poveste.) — Despre cultivarea pomilorŭ. — Omulŭ de omeniă nu piere (urmare) — Ce sĕ lucre economulŭ în luna lui Septemvre? — De ale bĕtrânilorŭ.

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 24 Septemvre st. n. 1886.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.59	Vênd.	8.62
Argint românesc	»	8.60	»	8.65
Napoleon-d'orĭ	»	9.90	»	9.94
Lire turcescĭ	»	11.20	»	11.25
Imperialĭ	»	10.23	»	10.26
Galbenĭ	»	5.90	»	5.94
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.50	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	121.1/2	»	122.1/2
Discontulŭ . . .	»	7—10 % pe anŭ.		

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 24 Septemvre st. n. 1886.

Rentă de aurŭ 4%	105 75
Rentă de hârtiă 5%	93.60
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	100.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	— —
Bonurĭ rurale ungare	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.25
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104 25
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.25
Bonurĭ rurale transilvane	100.30
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	120 75
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	124.75
Renta de hârtiă austriacă	84.05
Renta de arg. austr.	84 85
Renta de aurŭ austr.	117 20
Losurile din 1860	140 25
Acţiunile băncei austro-ungare	861 —
Act. băncei de creditŭ ung.	285.75
Act. băncei de creditŭ austr.	276.90
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.95
Napoleon-d'orĭ	9.94
Mărcĭ 100 imp. germ.	61.40
Londra 10 Livres sterlinge	125.40

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 10 Septemvre st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	—94	95—
Renta rom. amort. (5%)	$96\frac{1}{4}$	97—
» convert. (6%)	88—	$88\frac{1}{2}$
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	32—	$33\frac{1}{2}$
Credit fonc. rural (7%)	$103\frac{3}{4}$	104—
» „ „ (5%)	$87\frac{1}{2}$	$87\frac{3}{4}$
» » urban (7%)	$100\frac{1}{2}$	101—
» » » (6%)	92—	$92\frac{1}{2}$
» » » (5%)	82—	$82\frac{1}{2}$
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	14.—	14.25
Bancnote austriace contra aurŭ	2.01—	2.02

Cea mai bună

Hàrtie de ţigarrete

este veritabilulŭ

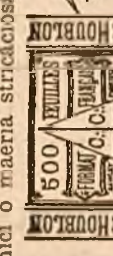
LE HOUBLON

fabricatŭ francezŭ

de GAWLEY & HENRY, în PARIS

A se feri de imitaţiune.

Acéstă hârtiă se recomandă cu căldură din partea domnilorŭ Dr. J. J. Pohl, D. E. Ludwig, D. M. Lippmann profesorĭ de chimie la universitatea din Viena, pentru curăţenia sa absolută şi pentru-că nu are în consistenţa sa nicĭ o maeriă stricăciósă;

FAC-SIMILE DE L'ÉTIQUETTE 17, rue Béranger, à PARIS

Insciinţare.

Subscrisulŭ face cunoscutŭ onoratului publicŭ, că la dênsulŭ în strada teatrului în Podulŭ Bătuşilorŭ prăvălia Nr. 7 şi în têrgulŭ pescelui Nr. 99 lângă teatru, se va vinde începêndŭ dela 25 Septemvre a. c. chila de *carne de vită* cu 4 cr. v. a. şi de *carne de porcŭ* cu 2 cr. v. a. mai eftină ca în tóte celelalte măcelării.

Braşovŭ, 20 Septemvre 1886.

Stefanŭ Bureţea,
măcelarŭ.

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiascâ a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS“*

Concursŭ!

Pentru ocuparea postului învĕţătorescŭ din comuna bisericéscă gr. cat. Mititei se escrie concursŭ, şi se statoresce alegerea pe 10 Octomvre n.

Cu acestŭ postŭ e împreunatŭ unŭ salarŭ anualŭ de 200 fl. şi adecă 120 fl. din fondulŭ scólei, care se va primi în rate lunare decursive, şi restulŭ de 80 fl. v. a. parte din cele 5% aruncate pe contribuenţĭ, parte din casa comunală — relutŭ de cuartirŭ de 10 fl. v. a. şi 1°☐ lemne de facŭ pentru învĕţătorŭ. Doritorii de a primi acestŭ postŭ au sĕ producă testimoniele necesare de cualificaţiune pedagogică şi din limba magiară până la terminulŭ susŭ numitŭ, în urmă se scie cântările bisericescĭ.

Din şedinţa senatului scolasticŭ conf. gr. cat. ţinută la 20 Septemvre 1886.

Preşed.: **Basiliu Şioldea,** parochŭ. Notar. ad hoc: **Clemente Maximŭ.**

De vêndare.

Sĕ vêndŭ din voiă liberă:
O casă în strada teatrului sub Nr. 313.
O casă în colţulŭ têrgului straelorŭ Nr. 303.
O casă cu grădină în Braşovulŭ vechiu uliţa lungă Nr. 171.
5 holde de fênaţŭ în brazda 2-a Nr. 17691/95.
6 holde de sĕmănătură în câmpulŭ Săcelelorŭ brazda 8-a.
Doritorii vorŭ binevoi a se adresa la proprietarulŭ

Nicolae T. Ciurcu.

CANCELARIA NEGRUŢIU.

în Gherla — Sz. Ujvár — (Transilvania.)

DESCHIDE ABONAMENTE PE ANULŬ 1886 LA:

„Amiculŭ Familiei.“ Diarŭ beletristicŭ şi enciclopedicŭ-literarŭ cu ilustraţiunĭ. Va eşi în 1-a şi a 15-a di a lunei în numerĭ câte 2—3 cóle; şi va publica poesii, romanurĭ, novele, schiţe, piese teatrale, studii sociale, asticolĭ scientificĭ, amĕnunte de instrucţiune şi distracţiune ş. a. Preţulŭ de abonamentŭ pe anulŭ întregŭ e 4 fl. pentru România 10 francĭ plătibilĭ şi în bilete de bancă şi în timbre postale.

„Preotulŭ Românŭ.“ Diarŭ bisericescŭ, scolasticŭ şi literarŭ. Va eşi în broşurĭ lunare câte $2\frac{3}{4}$—$3\frac{1}{4}$ cóle; şi va publica articulĭ din sfera tuturorŭ sciinţelorŭ teologice şi între acestea de predicĭ pe Duminecĭ, sĕrbătorĭ şi diverse ocasiunĭ, mai departe studii pedagogice-didactice şi scientifice-literare. Preţulŭ de abonamentŭ pe anulŭ întregŭ e 4 fl., pentru România 10 francĭ plătibilĭ şi în bilete de bancă şi în timbre postale.

Abonanţii primesc unele premii de valóre şi-şi potŭ procura cu preţurĭ fórte reduse tóte opurile din ediţia nóstră.

— Colectanţii primescŭ gratis alŭ patrulea exemplarŭ. —

Totŭ acolo au apărutŭ şi sĕ află de vêndare:

Biblioteca „Săteanului Românŭ.“ Cartea I. II., III., IV. cuprindŭ materii fórte interesante şi amusante. Preţulŭ la tóte patru 1 fl.; câte una deosebitŭ 30 cr.

Biblioteca Familiei. Cartea I. Cuprinde materii fórte interesante şi amusante. Preţulŭ 30 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică ţinută în salele gimnasiului din Fiume prin Vincenţiu Nicoară. prof. gimn. Cu portretulŭ M. S. Regina României. Preţ. 15 cr.

Colectă de Recepte din economiă, industriă, comerciu şi chemie, pentru economĭ, industriaşĭ şi comercianţĭ. Preţulŭ 50 cr.

Apologiă. Discusiunĭ filologice şi istorice maghiare privitóre la Românĭ, invederite şi rectificate de Dr. Gregoriu Silaşi. Partea I. Paulŭ Hunfalvy despre cronica lui Georgiu Gabr. Şincai. Preţulŭ 30 cr.

Renascerea limbei românescĭ în vorbire şi scriere, învederită şi apreţiată de Dr. Gregoriu Silaşi. Broşura I., II., III. Preţulŭ broşurii I., II. câte 40 cr.; broşura III. 30 cr. Tóte trei împreună costă 1 fl.

Spicuire din istoria pedagogiei la noi — la Românĭ. De V. G. Borgovanŭ. Preţulŭ 15 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Unŭ volumŭ de 192 pagine, cuprinde 103 poesii bine alese şi arangiate. Preţulŭ redusŭ (dela 1 fl. 20 cr.) la 60 cr.

Trandafirĭ şi **viorele**, poesii poporale culese şi adnotate de Ioanŭ Popŭ Reteganulŭ. Unŭ volumŭ din 14 cóle. Preţulŭ 60. cr.

Ifigenia în Aulida. Tragediă în 5 acte, după Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Preţulŭ 30 cr.

Ifigenia în Tauria. Tragediă în 5 acte, după Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Preţulŭ 30 cr.

Branda sêu nunta fatală. Schiţe din emigrarea lui Dragoş. Novelă istorică naţională. Preţulŭ 20 cr.

Elŭ trebue sĕ se însóre. Novelă de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruţiu. Preţulŭ 25 cr.

Puterea amorului. Nuvelă de Paulina C. Z. Rovinarŭ. Preţulŭ 20 cr.

Numerii 76 şi 77. Naraţiune istorică după Wachsmann, de Ioanŭ Tanco. Preţulŭ 30 cr.

Herman şi Dorotea, după W. de Goethe, traducţiune liberă de Constantin Morar. Preţulŭ 50 cr.

Economia pentru scólele poporale de T. Roşiu. Ed. II. Preţulŭ 30 cr.

Petulantulŭ. Comediă în 5 acte, după Aug. Kotzebue, tradusă de Ioanŭ St. Şuluţiu. Preţulŭ 30 cr.

Probitatea în copilăria. Schiţă din sfera educaţiunii, după Ernest Legouvé, membru alŭ academiei francese. Preţulŭ 10 cr.

Nu mĕ uita. Colecţiune de versurĭ funebrale, urmate de iertăciunĭ, epitafii ş. a. Preţulŭ 50 cr.

Tesaurulŭ dela Petrósa sêu **Cloşca cu puiĭ eĭ de aurŭ.** Studiu archiologicŭ, de Dionisiu O. Olinescu. Preţulŭ 20 cr.

Indreptarŭ teoreticŭ şi practicŭ pentru învăţămentulŭ intuitivŭ în folosulŭ elevilorŭ normalĭ (preparandialĭ), alŭ învĕţătorilorŭ şi alŭ altorŭ bărbaţĭ de scólă, de V. Gr. Borgovanŭ, profesorŭ preparandialŭ. Gherla. Imprimeria „Aurora.« 1885. Preţulŭ unui exemplarŭ cu porto francatŭ 1 fl. 80 cr. Acestŭ opŭ cu devisa: »Totŭ ce putemŭ arĕta, sĕ arĕtămŭ pruncilorŭ!» — este dedicatŭ educatorilorŭ şi învĕţătorilorŭ, plăpândei generaţiunĭ a plăpândei generaţiunĭ a poporului românŭ, a acelui poporŭ, ce s'a luptatŭ mai multŭ pentru limbă decâtŭ pentru viéţă. Ediţiunea acestui manualŭ în octavŭ mare cuprindêndŭ 341 pagine, tiparŭ garmondŭ e frumósă şi tare plăcută ochiului. In modesta nóstră literatură pedagogică, nu aflămŭ nicĭ unŭ opŭ, nicĭ unŭ manualŭ întocmitŭ după lipsele scólelorŭ nóstre în mĕsura, în care este acesta; şi trebue sĕ constatămŭ cu plăcere, că autorulŭ la redactarea acestui manualŭ a desvoltatŭ multŭ zelŭ împreunatŭ cu o rară diligenţă intenţiune sinceră însoţită de unŭ studiu seriosŭ şi îndelungatŭ prin ce s'a făcutŭ demnŭ de lauda şi sprijinirea publicului românŭ, mai alesŭ a celorŭ în prima linie interesaţĭ, cărora nu hesitămŭ nicĭ unŭ momentŭ a-lŭ recomanda cu tótă căldura.

Manualŭ de gramatica limbeĭ române pentru scólele poporale în trei cursurĭ, de Maximŭ Popŭ, profesorŭ la gimnasiulŭ din Năsĕudŭ. Preţulŭ 30 cr.

Manualŭ de stupăritŭ, de Ioanŭ Costinu. Cu 36 figurĭ explicative. Preţulŭ cu porto francatŭ 70 cr

Cele mai ieftine cărţĭ de rugăciunĭ:

Miculŭ Mărgăritarŭ sufletescŭ. Cărticică de rugăciunĭ şi cântărĭ bisericescĭ frumosŭ ilustrată, pentru pruncĭ scolarĭ de ambe sexele. Cu aprobarea jurisdicţiunii sup. bisericescĭ. Preţulŭ unui exemplarŭ broşuratŭ e 15 cr. legatŭ 22 cr. legatŭ în pânză 26 cr.; 50 de exemplare broşate 6 fl., legate 9 fl., legate în pânză 12 fl.; 100 exemplare broşurate 10 fl., legate 17 fl., legate în pânză 22 fl.

Cărticică de rugăciunĭ şi cântărĭ pentru pruncii scolarĭ de ambe sexele. Cu mai multe icóne frumóse. Preţulŭ unui exemplarŭ trimisŭ franco e 10 cr.; 50 exemplare 3 fl. 100 exemplare 5 fl. (Ediţiune pentru greco-catolicĭ şi altă ediţiune pentru greco-orientalĭ. Sĕ se noteze: care ediţiune sĕ cere.)

Visulŭ pre sântei vergure Maria, a Născĕtórei de Dumnedeu, urmatŭ de mai multe rugăciunĭ frumóse. Cu mai multe icóne frumóse. Preţulŭ unui exemplarŭ trimisŭ franco e 10 cr.; 50 exemplare 3 fl.; 100 exemplare 5 fl. v. a.

Calendare pe anulŭ 1887. „Amiculŭ Poporului“ cu 50 cr. **„Noulŭ Calendarŭ de casă“** cu 30 cr. şi **„Calendarulŭ Calicului“** cu 36 cr. — adausŭ câte 5 cr. de portopostalŭ.

9—20

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.